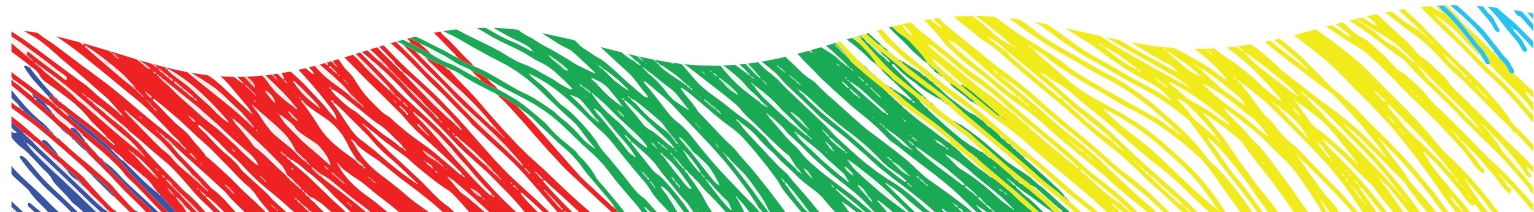
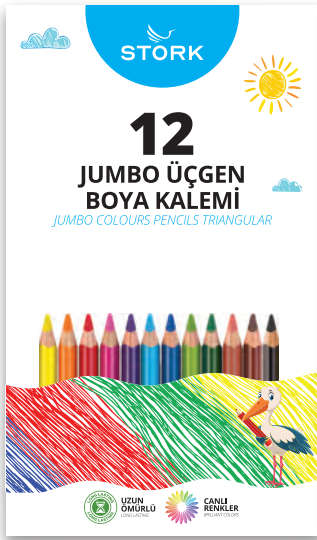

STORK

STORK MARKA YENİ ÜRÜNLERİMİZ

YEDİKITA

AYLIK TARİH VE KÜLTÜR DERGİSİ
EYLÜL 2025 - SAYI 205

YAYINCI
ÇAMLIÇA BASIM YAYIN VE TİC. A.Ş.

Adına İmtiyaz Sahibi AHMET TEMİZ
Yayın Yönetmeni (Sorumlu) KEMAL ERKAN
Yayın Editörü VEYSEL SEKMEN
Editörler R. KEMAL SUBAŞI
EMRE BOYACI
Dijital İçerik Editörü TUNAHAN KANICI
Yayın Danışmanları DR. SELMAN SOYDEMİR
İBRAHİM COŞKUN
Tasarım SÜLEYMAN KÖKLÜ
Kurumsal İletişim MURAT SAFRAN - MELİH GÖKCE
Web AURORA BİLİŞİM

KÜTÜPHANE VE ARŞİV

Çamlıca Araştırma Kütüphanesi
www.camlicalibrary.org

YÖNETİM YERİ

Çamlıca Basım Yayın ve Tic. A.Ş.
Bağlar Mah. Mimar Sinan Cad. No 54
Güneşli - Bağcılar / İSTANBUL
Sertifika No 46592

REKLAM

HÜSEYİN GÜNEY
huseyin.guney@camlicabasim.com

BASKI

Çamlıca Basım Yayın

YAYIN SÜRESİ-TÜRÜ

Aylık-Yerel Süreli
ISSN 1308-5379

AVRUPA (ALMANYA)

ENDER GMBH, Melatener Weg 18 - 50825 KÖLN
Tel. +49 221 690 58 90
www.camlicakitap.de / abone@camlicakitap.de

AVRUPA (HOLLANDA)

Çamlıca Kitap B.V. Bemmelseweg 67 6662 PE Elst-GLD
Holland / info@camlicakitap.nl / www.camlicakitap.nl

YEDİKITA Dergisi'nin bütün yayın hakkı, Çamlıca Basım Yayın ve Tic. A.Ş.'ye aittir. Dergide çıkan yazılar kaynak gösterilerek iktibas edilebilir. Yayınlanan reklamların her türlü mesuliyeti, sahiplerine aittir.

İRTİBAT VE ABONE

0850 811 9 811
abonemerkizi@camlicabasim.com
Yazı İşleri (0212) 657 88 00 - 7103
WhatsApp Hattı 0530 285 38 04

ÇAMLIÇA BASIM YAYIN VE TİC. A.Ş.

Ziraat Bank IBAN TR81 0001 0021 0550 7231 7750 02
Akbank IBAN TR60 0004 6011 9388 8000 0135 18

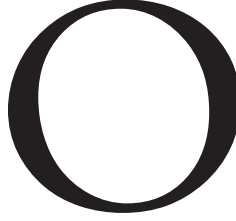
yedikita.com.tr editor@yedikita.com.tr

f i x y / yedikitadergisi

Yeni bir okuma deneyimi için
dijital sayılarımız
Çamlıca Kitap uygulamasında

Yedikitadan...

Osmanlı Devleti'nin en uzun süre idare ettiği ve hizmet götürdüğü bölgelerden olan Balkanlar, yalnızca stratejik ve siyasî

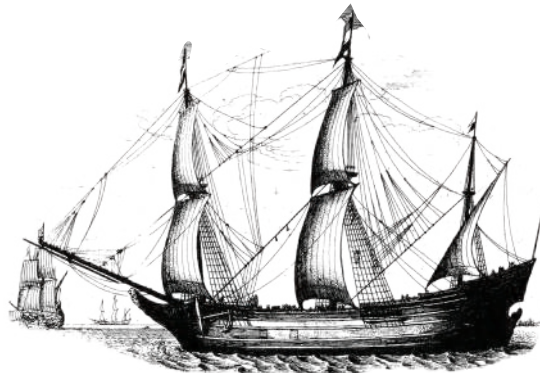
açıdan değil, aynı zamanda kültürel açıdan da "Devlet-i Aliyye" kimliğinin şekillenmesinde büyük rol oynamıştır. Balkan toprakları, Osmanlı için bir "uç" bölgesi olmanın ötesinde, kendilerine İslâm dini ve ahlâkî öğretilerle çok farklı etnik ve dini grupla, bir "fetih" yurdu olmuştur. Zira 14. yüzyıldan itibaren Rumeli'ne geçen ilk akıncılar sadece siyasî ve askerî hâkimiyet getirmemiş; kısa süre içinde kurulan zaviyeler ve tekkeler aracılığıyla İslâm'ın temel değerleri halka ulaştırılmıştır.

Asırlar boyunca inşa edilen camiler, medreseler, hanlar ve hamamlar Balkan şehirlerini Osmanlı kimliğiyle bütünleştirdi. Mostar Köprüsü, Saraybosna'daki Gazi Hüsrev Bey Külliyesi ya da Üsküp'teki Murat Paşa Camii gibi mimarî eserler, İslâmî kültürün köklü izlerini taşıdı. İslâm, gündelik hayatın ve ahlâkî değerlerin temel taşı oldu.

Balkan Müslümanları taşıdıkları dinî kimlikleriyle ve Osmanlı merkezine duydukları bağlılıkla da öne çıkmıştır. Devlete sadakatleri sayesinde askerî ve idarî kadrolarda önemli görevler üstlendiler. Yeniçeri Ocağı'nda ve devlet bürokrasisinde çok sayıda Balkan kökenli Müslüman vazife aldı. Böylece Balkanlar, Osmanlı'nın hem askerî hem de kültürel gücünün vazgeçilmez parçası hâline geldi.

Bu ay kapağımıza, Balkanlarda Müslüman kimliğinin kalbi mesabesindeki Deliorman'ı taşıdık. Deliorman'a dair makalemiz, Balkanların kendisi gibi derin manalar ihtiva ediyor.

İstifadeler diler, Mevlid Kandili'nizi tebrik ederiz.

içinde

EYLÜL 2025
sayı

205

24-30

BALKANLARDA MÜSLÜMAN KİMLİĞİNİN KALBI
DELİORMAN

ARİF TUNÇ

ekiler

6

AYIN GÜNÜ
MEHMED ŞEVKİ

8

YAZIHANE
ECNEBİLERİN OSMANLI
MÜLKÜNDEKİ TRUVA ATLARI

12

KANUNİ SULTAN SÜLEYMAN
HAN'IN SON VASIYETİ
ARİF ZİYA ARDIÇ

16

ANADOLU'DA TAŞA KAZINMIŞ EN BÜYÜK
TÜRKÇE KİTABE TAŞ VAKFİYE
VEYSEL SEKMEN

32

ÂNIN HİKÂYESİ
YARALI BİR HATİRA
HAYDARPAŞA

TUNA SER

34

NİZÂMÜLMÜLK'ÜN MANEVÎ DÜNYASI
VEYSEL SEKMEN

38

MARKA ŞEHİR LONDRA
TUNA SER

44

TARİH AMBARI
MUSTAFA DEDELER

46

İSLÂM ŞEHİR TARİHÇİLİĞİNİN
İLKLERİ
PROF. DR. BAYRAM ARİF
KÖSE

52

TÜCCARLAR İÇİN
MACERANIN LİMİTLERİ
PROF. DR. AHMET N. ÖZDAL

59

BERCESTE

60

LAHOR'UN İLK MÜSLÜMAN
VALİSİ MELİK AYAZ
FEYYAZ MEZARCI

68

KÂBE-İ MUAZZAMA'YA
OSMANLI'NIN TAZİMİ
FATİH YILMAZ

76

TESTGÂH
BABALAR VE OĞULLARI
AHMET SARBAY

78

BULMACA
SELMAN ASLAN

7 EYLÜL 1566

KANUNİ SULTAN SÜLEYMAN HAN VEFAT ETTİ

Yaklaşık 46 yıl hüküm süren Kanuni
Sultan Süleyman Han, Zigetvar
Seferi'nde vefat etti...

30 Eylül 1520

Babasının vefatı üzerine, 10. Osmanlı padişahı olarak tahta çıktı.

1521-22

Belgrad ve Rodos Adası'nı fethetti.

1526

Mohaç Muharebesi'nde Macarları mağlup etti ve Budin'i fethetti. Macaristan, Osmanlı'ya bağlandı.

1532

Avusturya üzerine sefere çıktı. Almanya'nın içlerine kadar akınlar düzenlendi. Avusturya Arşidükü Ferdinand'ın savaşa yanaşmaması üzerine sefer sona erdi.

1534

Irakeyn Seferi'ne çıktı. Safeviler üzerine yürüyerek Tebriz ve Bağdat'ı aldı. Oldukça zor şartlar altında geçen sefer, 1 yıl 6 ay sürmüştü

1537-38

İtalya üzerine sefere çıkarak Korfu'yu kuşattı. Ardından Boğdan üzerine yürüyerek büyük kısmını Osmanlı topraklarına dahil etti.

1541-42

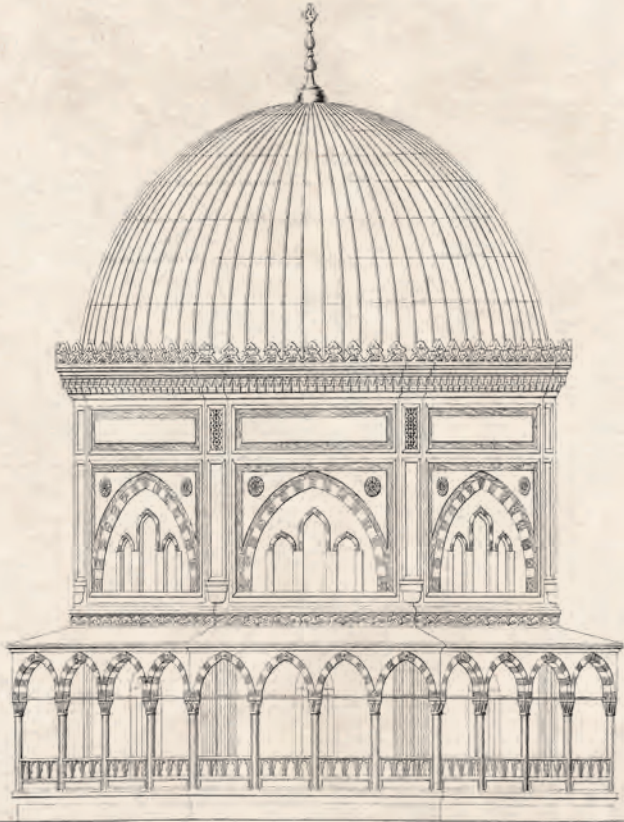
Macaristan meselesi sebebiyle sefere çıktı. Budin, merkez olarak Macaristan beylerbeylik hâline getirildi. Ardından pek çok kale ve şehir fethedildi.

1553-55

Safevîler üzerine üçüncü seferine çıktı. Yapılan Amasya Antlaşması ile Bağdat dahil Irak'ın büyük kısmı, Gürcistan'ın batısı, Fırat ile Dicle nehirleri arasındaki bölgenin Osmanlı toprağı olduğu, Safevîler tarafından kabul edildi.

7 Eylül 1566

Kanuni Sultan Süleyman Han, 72 yaşında, 13. ve son seferine çıktı. Zigetvar Kalesi kuşatıldığı sırada, fetihten bir gün önce çadırında vefat etti. İç organları buraya defnedilirken, naaşı 28 Kasım'da Süleymaniye Camii'ndeki türbesine defnedildi.

EYLÜL'DE BAŞKA NE OLDU?

3
EYLÜL
1260

Memlükler, Aynicâlût Savaşı'nda Moğolları mağlup etti.

10
EYLÜL
1509

İstanbul'da kıyamet-i suğra denilen deprem meydana geldi.

15
EYLÜL
1916

İlk tank, Birinci Dünya Savaşı'nda, İngilizler tarafından kullanıldı.

25
EYLÜL
1396

Osmanlı Ordusu, Niğbolu Muharebesi'nde haçlı kuvvetlerini mağlup etti.

ECNEBİLERİN OSMANLI MÜLKÜNDEKİ TRUVA ATLARI

Ahmed Zühdü Paşa - 1894

*Sultan İkinci Abdülhamid Han
devri Maarif Nazırlarından*

*Ahmed Zühdü Paşa,
padişahın emriyle Osmanlı
topraklarında bulunan yabancı
okullar hakkında bir rapor
hazırlamıştır. Bu ecnebi
okulların özellikle gayrimüslim
tebaa üzerindeki menfi
tesirlerinin ele alındığı raporun,
Sivas vilayetiyle (Sivas,
Amasya, Şebinkarahisar, Tokat)
ilgili kısmını sadeleştirerek
sayfalarımıza taşıyoruz...*

Sivas vilayetinde bugün; Müslüman ve gayrimüslim, erkek ve kız, gündüzlü ve yatılı beş yüzden fazla okul vardır. Bu okullarda 20 binden fazla öğrenci bulunmaktadır. Vilayetin merkezinde, sancaklarında ve diğer yerleşim yerlerinde Ermenilere ait okullar, diğer okullara kıyasla eğitim ve disiplin açısından çok daha iyi yönetilmektedir. Bu okullar genellikle Ermeni cemaatleri ya da varlıklı kişilerden oluşan heyetler tarafından idare edilmekte ve teşvik için, çoğunda ücretsiz eğitim verilmektedir.

Vilayette Lâtin nüfusu olmamasına rağmen altı tane iyi donanımlı Lâtin Cizvit Okulu bulunmakta, bu okullarda yaklaşık bin öğrenci öğrenim görmektedir. Bu öğrencilerin tamamı Ermeni Katolik çocuklarıdır. Amerikalılar ise Merzifon kazasını merkez seçerek Protestanlığı yaymak amacıyla İngilizce ve Ermenice dillerinde eğitim vermektedir.

Sivas'taki ve diğer yerlerdeki gayrimüslim okullarında görev yapan öğretmenlerin çoğu yabancı uyrukludur. Bunlar bilgili, diplomat ve

o derecede siyasî maksatlar taşıyan kişilerdir. Bu nedenle, Osmanlı tebaası olan gayrimüslimlerin üzerinde çeşitli menfi tesirler bırakmakta; dinî ve millî duygularla yapılan zararlı telkinlerle çocukların zihinlerini karıştırmakta ve ifsat etmektedirler. Bu öğrencilerin, eğitimlerini tamamladıktan sonra elde ettikleri bilgi ve inançlarla kendilerine hizmet edeceklerini iyi bilen Protestanlar, Cizvitler ve benzeri yabancı gruplar, bu siyasî emellerini

gerçekleştirmek için maddî ve manevî hiçbir fedakârlıktan kaçınmamaktadırlar. Üstelik bu okullardan, çok sayıda mezun vermektedirler. Hatta bu gruplar, Sivas gibi yabancı etkilerden uzak tutulması gereken bir bölgede bile mefsedete devam ederek Rum ve Ermeni Katolik gibi gayrimüslim toplulukların ilgisini çekmekte ve onlar tarafından tercih edilmektedir. Bu durumun temelinde ise yerel hükümet görevlilerinin ihmalkâr ve dikkatsiz tutumları yatmaktadır.

Öte yandan, vilayet içinde Kızılbaşlık da yayılmaktadır. Rivayetlere göre bu grubun

→ **Osmanlı devri**
Sivas şehrinin umumî
manzarası

nüfusu 270 bini bulmuş ve kendi inançlarını yaymaya devam etmektedir. Aynı şekilde, Bağdat, Musul ve Basra'da da Şîî gruplar faaliyet göstermekte, fitne ve bozgunculuklarını artırmaktadırlar. Bunlara karşı da eğitim yoluyla mücadele dışında başka çare aklı gelmiyor.

17 Cemaziyevvel 1311 (Miladî 1893) tarihli dilekçemde belirttiğim gibi, Amerikalı Protestan Doktor Mitin, Suriye'deki Nusayri kızları kandırarak Mersin'deki okuluna almış, onlara temel eğitim verdikten sonra Amerika'ya götürmüştür. Orada Protestan mezhebini benimsemelerini sağlayıp tekrar Adana ve çevresine göndererek kendi milletlerinden olan diğer kızlara zararlı fikirler aşılamaktadır. Aynı şekilde, Protestan Cizvitlerden bazı rahip ve rahibeler de Adana'da arsa satın alarak yeni okullar kurmaya başlamışlardır. Bu da onların siyasî planlarının bir parçasıdır.

Suriye ve Halep'teki çeşitli gayrimüslim topluluklar, uzun süredir Avrupa'nın düşünce yapısına uygun şekilde hareket etmekte, eğitimlerini Avrupalıların verdiği şekliyle düzenlemektedir. Dürzilerin çoğu İngiliz, Marunîlerin çoğu ise Fransız politikasına bağlıdır. Katolikler ve diğer gruplar da çıkarları nerede ise oraya yönelmektedir. Ecnebler, siyasî emellerine, bu mekteplerde verilen dersler ve uygulamalar sayesinde ulaşabileceklerini iyi bildiklerinden, İngiltere ve Fransa'nın etkisi, bu bölgelerde oldukça güçlüdür.

Amerika, Almanya ve Rusya da bu etkiyi göz önünde bulundurarak, bölgede kendi nüfuzlarını artırmaya çalışmaktadır. Almanya, Yafa ve Kudüs'e birçok zengin vatandaşını göndererek yüksek fiyatlarla toprak satın almakta ve okullar kurarak İngiliz ve Fransız etkisini azaltmaya çalışmaktadır. Rusya ise Şam çevresindeki

çöllerde ve Havran'da bazı kiliseleri onararak kendi amaçlarını gerçekleştirmeye çalışmaktadır. Amerikalılar da Protestan Cizvitler aracılığıyla büyük paralar harcayarak birçok okul açmakta ve bu yolla halk nezdinde kendilerine önemli bir yer edinmektedirler.

Diğer vilayetlerdeki gayrimüslim ve yabancı okullar hakkında ayrıntıya girmek, fazla yer kaplayacağı için bu konulara burada değinilmemiştir. Ancak onların durumu da bu anlatılanlara benzemektedir.

Ecnebi fesadına elden geldiğince mâni olmak için, gayrimüslim tebaanın köylerde ve kasabalarda bulunan ibtidai mekteplerinde ecnebi ve hususiyle Yunan, Sırp, Romanya tebaasından muallimler bulundurulmamalıdır. Ecneblerin mektep açmak istedikleri mahallerde ecnebi tebaanın çocukları yoksa, ruhsat verilmemelidir. Okul açılacak mahalde ecnebi çocuklar varsa, usul ve nizam dairesinde ve kanun dahilinde hareket edilmelidir. Bir ecnebi mektebi, kanuna uygun ve teftiş edilmek şartıyla açılmışsa bile bunlara Osmanlı tebaasının (müslim-gayrimüslim) evlatlarının gönderilmesine katiyen izin verilmemelidir. Daha önce açılmış olan ecnebi mekteplerindeki Osmanlı tebaasından çocukların bu okullardan uzaklaştırılmaları, faydadan çok zarar getireceğinden, şimdilik onlara dokunulmamalıdır. Gayrimüslim tebaanın açtığı okullarda ise Osmanlı dilinin öğretilmesini mecburi tutmalıdır... ■■

Kaynaklar: Atilla Çetin, "Maarif Nazırı Ahmed Zühdi Paşa'nın Osmanlı İmparatorluğu'ndaki Yabancı Okullar Hakkında Raporu", Güneydoğu Avrupa Araştırmaları Dergisi, S.10-11, 1982.

Osmanlı Dâhileri

ALİ EMÎRÎ EFENDİ

TARİHÇİ, EDEBİYATÇI, ŞAİR,
YAZAR, KÜTÜPHANECİ,
NADİR ESERLER UZMANI,
ARŞİV UZMANI, MÜNEKKİT,
KİTAP KÂŞİFİ...

DAHİLİK ANALİZİ

Tarihe kitaplardan köprü kuran, eşine az rastlanan bir kâşiftir. Üstün “Sözel-Dilbilimsel” zekâsı ve kitaplara olan hassasiyeti sayesinde kıymetli kitapların izini sürmüş, *Divânü Lugâtî't-Türk* adlı eseri millete kazandırmıştır. “Kişisel-İçsel” zekâsının derin düşünebilme kabiliyetini kitaplarla buluşturmuş, bütün kütüphanesini hafızasına almış, ayaklı kütüphane tanımını fazlasıyla hak etmiş bir zâttır

KÜTÜPHANE KURUCUSU

Otuz yıl boyunca Diyarbakır'dan İstanbul'a, Yanya'dan Yemen'e Osmanlı coğrafyasının dört bir köşesini gezerek, varını yoğunu ortaya koyup birbirinden kıymetli yazma ve basma eserleri toplamış ve bunları kurmuş olduğu Millet Kütüphanesi'nde bir araya getirmiştir. İyi seviyede bir şair, yazar ve usta bir münekkittir olan Ali Emîrî Efendi, hayatı boyunca topladığı çoğu nadir ve tek nüsha olan paha biçilmez değerde 16 bin cilt eseri vakfettiği bu kütüphanede, vefatına kadar müdürlük yapmıştır.

KİTAP KÂŞİFİ

Ali Emîrî'nin en önemli hizmetlerinden biri de 1914'te Türk dilinin ve kültürünün temel kitaplarından biri olan Kaşgarlı Mahmud'un *Divânü Lugâtî't-Türk* adlı eserini keşfetmesi ve ilim âleminin hizmetine sunmasıdır.

Detaylı bilgi için
QR kodu okutarak
kitabı ulaşabilirsiniz.

HÂFİZ-I KÜTÜB (BİBLİYOFİL)

Kitaplarını büyük bir hürmet ve tazim ile muhafaza eden ve genellikle kitaplarına tekrar müracaat etmeyecek kadar güçlü bir hafızaya sahip olan Emîrî Efendi; Batılıların “bibliyofil”, Osmanlıların “hâfız-ı kütüb” dedikleri bir kitap kurdurdu. Hayatının son demlerine kadar hafızası, kuvvetini korumuş, hatta bazen kütüphane memurlarının bulamadığı bir kitabı, şeklini ve yerini tarif ederek buldurmuştur.

TARİHÇİ VE OSMANLI ARŞİVİ UZMANI

Tarih üzerine çok durur. Millî Tettebbûlar Encümeni, Tasnîf-i Vesâik-i Târihiyye Encümeni başkanlığı ile Târih-i Osmânî Encümeni üyesi yapar. Osmanlı Arşivi'nde Tasnif Komisyonu'nun başında bulunduğu sırada da kendi adına izafe edilen “Ali Emîrî Tasnifi”ni oluşturur.

ŞAİR VE YAZAR

Peygamber Efendimiz'e, Osmanlı hanedanına ve hususiyle Sultan İkinci Abdülhamid Han'a yazdığı *Levâmi'ü'l-Hamidiyye* isimli şiir kitabı meşhurdur. Ayrıca biyografi ve tezkire türünde birçok eser kaleme almış, bazı eski eserleri de “Nevâdir-i Eslâf” adı altında hâşiyelerle yeniden neşretmiştir. Aynı zamanda Vakıflar Nezâreti'ne uzun “vicdannâme”ler yazar; eski eserlerin bakımsızlık ve ihmaliyle dile getirerek amme vicdanını temsil eder.

YARALI BİR HATIRA HAYDARPAŞA

İstanbul silüetinin önemli parçalarından Haydarpaşa Garı, inşasından günümüze birtakım badireler atlatarak geldi. O elim hadiselerden biri, 6 Eylül 1917’de yaşanan yangındı. Birinci Cihan Harbi’nin tüm şiddetiyle devam ettiği tarihlerde Osmanlı ordusu için önemli bir ikmal merkeziydi Haydarpaşa Garı. Suriye-Filistin Cephesi’ne asker ve mühimmat götürmek üzere garda bekleyen bir trenle, başka bir banliyö treni ateş aldı. Cephane stoklarının infilakı sonucu gar, harabeye döndü. Pek çok insan hayatını kaybetti. İttihat ve Terakki hükümeti, hadiseyle alâkalı sansür uyguladı. Bu sebeple hadisenin yabancı devletlerin bir sabotajı ile mi yoksa kazaen mi olduğu açıklığa kavuşamadı. Gar, bugün de yolcudan ve trenden uzak. 2010 yılında çıkan yangın ve sonrasındaki gelişmeler, tarihî garı asıl işlevinden uzaklaştırmaya devam ediyor...

İBN-İ BATTÛTA SEYAHATNÂMESİ'NDE ANADOLU

Orta Çağ'ın en meşhur seyyahı olarak kabul edilir İbn-i Battûta (1304-1369). Birçok ülkede kadılık yapmış, çeşitli diplomatik görevlerde bulunmuş, dervişmeşrep bir seyyah'tır. Seyahatnamesinde Anadolu'dan şöyle bahseder:

"Türk ülkelerinden biri olan ve eskiden Romalılara ait olduğu için Bilâd-ı Rûm adıyla anılan ülkeye doğru yola çıktık... Bilâd-ı Rûm denilen bu ülke dünyanın en güzel memleketidir. Allahü Teâlâ, güzelliklerini öteki ülkelere ayrı ayrı dağıtırken burada hepsini bir araya getirmiştir. Burada dünyanın en güzel insanları, en temiz kıyafetli halkı yaşar ve nefis yemekler pişirilir. Allah'ın yarattıkları içinde en şefkatli olanlar bunlardır ki, bundan ötürü 'Bolluk, bereket Şam'da; şefkat ise Rum (Anadolu)'dadır.' denilmiştir ve bu sözle, anılan ülke ahalisi kastedilmiştir. Bu memlekete geldiğimiz andan itibaren çevredeki komşularımız alâkadar oldular. Burada insanlar tekrar yola çıkacağımız zaman akraba ya da hane halkındanmışçasına bizimle vedalaşır, bu ayrılıktan dolayı üzüntülerini belirtirlerdi. Ülke halkı bütünüyle İmâm-ı Âzam Ebû Hanîfe (rahimehullah) mezhebinde Hanefî olup Ehl-i Sünnet'tir. Aralarında ne Kadercî ne Rafizî ne Mutezile'den ne Haricî ne de Bid'at ehli bulunmaktadır. Allahü Teâlâ Hazretleri, onları bu faziletleri ile üstün kılmıştır..."

Matematiğin temellerinden biri sayılan Pythagoras teoremini (Bir dik üçgende, hipotenüsün karesi, diğer iki kenarın karelerinin toplamına eşittir, $a^2+b^2=c^2$) M.Ö. 6. yüzyılda yaşamış Yunan filozof Pisagor'a atfedilse de daha öncesinde Babilli, Hintli ve Çinli matematikçilerin bu teoremi bildiklerini ve uyguladıklarını...

BİLİYOR
MUYDUNUZ?

FEODALİTE

Roma İmparatorluğu'nun yıkılmasıyla ortaya çıkan otorite boşluğunu, büyük toprak sahiplerinin doldurmaya başlamasıyla doğmuştur "feodalite (derebeylik)". Lord, Senyor diye isimlendirilen toprak sahipleri, himaye ettikleri insan topluluklarını surlarla çevrili kentlerde koruma altına almışlardı. Bütün mülkiyet haklarına sahip olan lordlar ve senyorlar, vassal denilen hizmetkarlara, şövalye ve serflere hükmederlerdi. Feodalite sözcüğünün kökündeki "fihu" kelimesi, eski Almandaca "mal, servet, büyükbaş hayvan, davar" anlamını taşımaktadır.

.....

FATİH SULTAN MEHMED HAN'IN BİR VAKFİYESİ

"Ben ki İstanbul Fâtih Abd-i âciz Fâtih Sultan Mehmed, bizâtihi alın terimle kazanmış olduğum akçelerimle satın aldığım İstanbul'un Taşlık mevkiinde kâin ve malûmu'l-hûdud olan 136 bab dükkânımı aşağıdaki şartlar muvâcehesinde vakf-ı sahîh eylerim. Şöyle ki:

Bu gayr-i menkulâtımdan elde olunacak nemâlarla, İstanbul'un her sokağına ikişer kişi tâyin eyledim. Bunlar ki ellerindeki bir kap içerisinde kireç tozu ve kömür külü olduğu hâlde günün belirli saatlerinde bu sokakları gezsinler. Bu sokaklara tükürenlerin tükürükleri üzerine bu tozu döksünler ki, yevmiye 20'şer akçe alsınlar. Ayrıca 10 cerrah, 10 tabîb ve 3 de yara sarıcı tayin ettim. Bunlar ki ayın belli günlerinde İstanbul'a çıksınlar, istisnasız her kapıyı vursunlar ve o evde hasta olup olmadığını sorsunlar, var ise şifası orada mümkün ise şifâyâb edilsin. Değil ise kendilerinden hiçbir karşılık beklemezsizin Dârülaceze'ye kaldırarak orada salah buldurulsun. Ayrıca külliyeimde bina ve inşa eylediğim imarethanede şehit ve şühedanın aileleri ve İstanbul fukarası yemek yesinler. Ancak yemek yemeye veya almaya bizatihi kendileri gelemeyenlerin yemekleri, günün loş ve karanlığında ve kimse görmeden kapalı kaplar içerisinde evlerine götürülsün."

HER FİKRİN CEMİYETİ

İttihat ve Terakkî Cemiyeti, 1908'de Meşrutiyet'in ilânından sonra, Osmanlı Devlet yönetiminde söz sahibi olmuştur. Yahya Kemal, İttihat ve Terakkî Partisi'ni ve İttihatçı zihniyetin birbiriyle zıt yönlerini şöyle tarif eder:

"El'an siyasî usullere, inkılâplara dair bir bahis açılrsa o bahsin İttihat Terakkî Merkezi'nde ya müzakere edildiğini yahut da icrasına teşebbüs edildiğini dinliyoruz. Demek ki İttihat Terakkî, siyasette birbirine zıt ne kadar usul varsa ne kadar inkılâp varsa hepsini birer birer tecrübe etmişti. Zemin ü zamandan hiçbir şeyi kendinden hâriç bırakmamıştı. 1908'de fikirler, unsurlar arasında en geniş liberallığı, 1913-1918 arasında en dar milliyetperverliği tatbik ettikten başka, 1918'de Stockholm Kongresi'ne sosyalist azasını göndermeyi unutmamıştır."

Himmet-i merdân ile âsân olur her müşkil iş
Bâkî

Maneviyat büyüklerinin yardımı ile her zor iş, kolaylaşır.

Babalar ve Oğulları

Babalık müessesesi cihanşümuldür. İnsanlar, babalarının adıyla anılır. Babalar iyi bir evlat, hele oğul sahibi olmayı çok ister. Bunun için; dualar eder, fakirleri gözetir, açları doyurur. Evlat sahibi olmak da bir imtihandır. Kız çocuklarının genelde babasıyla arası iyidir. Ama erkek çocuklarla aralarında küçük de olsa bir ciddiyet vardır...

1-“Oğul, atadan görmeyince sofrı çekmez. Oğul, atanın yeteridir, iki gözünün biridir.”
Bu sözü kim söylemişti?..

- a-Aristo
- b-Dede Korkut
- c-İbn-i Sina
- d-Bir sosyal medya fenomeni

2-Türk destanlarında anlatıldığına göre; bir olan yaratıcıya inandığı için obadan atılan ve bu yüzden babasıyla savaşmak zorunda kalan Türk hakanı kimdi?..

- a-Oğuz Kağan
- b-İltutmuş
- c-Kök Böri
- d-Bilge Kağan

3-Evlat konusunda ilk imtihanı, ilk insan ve ilk peygamber olan Hazret-i Âdem (a.s.) yaşamıştı. En büyük oğlu Kabil, kıskançlık sebebiyle kardeşi Habil'i öldürür. Akıllı başına gelince paniğe kapılır. Zira o güne kadar kimse ölmediğinden, cenazeye ne yapılacağını bilemez. O sırada ortaya çıkan iki hayvan kavgaya tutuşur. Biri, diğerini öldürür. Öldüren, yeri eşeleyerek diğerini gömer. Bu becerikli hayvanı tahmin edebilir misiniz?..

- a-Tilki
- b-Maymun
- c-Karga
- d-Kurt

4-Peygamberlerin büyüklerinden Hazret-i Nuh (a.s.), Tufan'dan kurtulmak için bir gemi yapar. Ailesini, kendisine inananları ve hayvanlardan birer çifti gemisine alır. Üç oğlu

itaatkârdır. Dördüncü oğlu Kenan inat eder, gemiye binmez. Babasının yalvarmalarına karşılık “Bir dağa çıkar, kurtulurum.” diye ayak direr. Tam bu sırada Kenan’ın başına ne gelir?..

- a-Büyük bir dalga gelerek alıp götürür.
- b-Üzerine yıldırım düşerek kül eder.
- c-Timsahlar tarafından kaçırılır.
- d-Üzerine ağaç düşer.

5- Binlerce yıl önce yaşadığı tahmin edilen Hazret-i Lokman, yeni yetişmekte olan oğluna “Ey oğulcuğum!” diye şefkatle hitap ederek nasihat etmiştir. Devamında daha ne söylemiş olabilir?..

- a-Namazını dosdoğru kıl!
- b-İnsanlara iyiliği emret, kötülükten sakındır!
- c-Başına gelecek sıkıntılara katlanmasını bil!
- d-Hepsi

6- İran’da hüküm süren Sâsânî kirası Hüsrev, Resûlullah Efendimiz’in (s.a.v.) gönderdiği mektubu yırtar, elçisine de hakaret eder. Yetmez, Resûlullah’ı tutuklayıp getirmeleri için Medine-i Münevvere’ye adamlarını gönderir. Ekip, Medine-i Münevvere’den henüz ayrılmamıştır ki, Resûlullah Efendimiz, “Kısa bu gece öldürüldü.” buyururlar. O günlerde Medayin şehrinde yaşanan bu hadisenin haberinin Medine’ye gelebilmesi için en az 10 gün gerekmektedir. Bu bir mucizedir. On gün sonra gelen habere göre Kısa’yı kim öldürmüş olabilir?..

- a-Amcasının oğlu Merdan
- b-Teyzesinin oğlu Behram
- c-Öz oğlu Şireveyh
- d-Yılanlar padişahı Şahmeran

7- Yıldırım Bayezid Han, Timur Han’a yenildiğinde, esir edilerek hapsedilir. Küçük oğlu Şehzade Mehmed onu kurtarmak için çok gayret gösterir. Ne yapar?..

- a-Babasının tutulduğu hücreye tünel kazar.
- b-Serbest bırakılması için büyük paralar vadeder.
- c-Gardiyanları ikna etmeye çalışır.
- d-Takas için adam kaçırrır.

8- Fatih Sultan Mehmed Han, babası Sultan İkinci Murad Han’ın çekilmesiyle genç yaşta tahta geçer. Hemen sonra; düşmanın, sınır bölgelerinde asker topladığı haberi alınır. Üzerlerine keşif için gönderilen akıncı komutanlarından Firuz Bey ve Mehmed Bey, pek çok esiri paketleyip Edirne’ye gönderir. Yapılan sorguda bülbül gibi öterler. Gerçekten çok kalabalık bir ordu toplanmış ve Balkanlarda bir tek Türk bırakmamak için yeminler edilmiştir. Sultan Fatih’in çok genç olması, orduyu tedirgin eder. Baba, oğlunun emriyle ordunun başına geçerek düşmanı perişan eder. Düşman ordusu hangi milletlerden oluşuyordu?..

- a-Macarlar
- b-Sırpalar
- c-Avrupa’nın diğer unsurları
- d-Hepsi

9- Turahan Bey, Osmanlı’nın akıncı beylerindendir. Yıldırım Bayezid Han döneminden beridir devlete hizmet vermiştir. Son görevi; oğlu Ömer Bey’le birlikte, İstanbul’un fethi sırasında Mora’daki Bizans artıklarını kontrol altında tutmaktır. Ömer Bey, bir sefer sırasında düşmana esir düşer. Bizzat hükümdar tarafından sorguya çekilir. Onun; “Fatih’in kolunu kanadını kırdım. En güvendiği akıncı beylerini esir aldım!” demesi üzerine dayanamaz. “Sen, 2-3 kişiden bahsediyorsun. Sultanımın emrinde bizim gibi binlercesi var!” deyiverir. Bu sözü kime söylemişti?..

- a-Şah İsmail
- b-Kont Drakula
- c-Uzun Hasan
- d-Korkunç İvan

10- Sultan Abdülmecid Han’ın oğlu Beşinci Murad Han, Türk tarihinin en talihsiz hükümdarlarından. İyi yetişmiş olmasına rağmen, rahatsızlığı sebebiyle devlet idaresinde bulunamadı. Yabancılarla yapmış olduğu resmi yazışmalarda kullandığı mühürde ne yazıyordu?..

- a-Osmanlı sultanı
- b-Han Abdülmecid’in gongcası
- c-Sultan oğlu Sultan
- d-Yeterse yeter, biterse biter. Osmanlıyız bre, havamız yeter.